

ΚΥΠΡΙΑΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΜΜΟΝΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥΣ ΡΥΠΟΥΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΜΜΟΝΟΙ ΟΡΓΑΝΙΚΟΙ ΡΥΠΟΙ;

Οι Έμμονοι Οργανικοί Ρύποι είναι πολύ επικίνδυνες χημικές ουσίες, ιδιαίτερα τοξικές, οι οποίες, αντίθετα από τους άλλους ρύπους, δεν διασπώνται εύκολα, έχουν την ικανότητα να **βιοσυσσωρεύονται** στους ζωντανούς οργανισμούς, να μεταφέρονται σε μεγάλες αποστάσεις μέσω του αέρα και των υδάτων και να συσσωρεύονται στα χερσαία και στα υδάτινα οικοσυστήματα. Για το λόγο αυτό είναι ιδιαίτερα επιβλαβείς για την υγεία του ανθρώπου και για το περιβάλλον. Το πρόβλημα επομένως είναι διασυσσωρευτικό, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη δράση σε διεθνές επίπεδο.

Οι πιο γνωστοί Έμμονοι Οργανικοί Ρύποι είναι οι **Διοξίνες**, ενώσεις οι οποίες παράγονται και εκπέμπονται από **ανεξέλεγκτες καύσεις αποβλήτων** (οικιακών, οικοδομικών, βιομηχανικών, γεωργικών, κτηνοτροφικών και άλλων) καθώς και από διάφορες βιομηχανικές διεργασίες και οι οποίες έχουν την τάση να συσσωρεύονται στο λίπος των ζωντανών οργανισμών.

Άλλοι Έμμονοι Οργανικοί Ρύποι είναι επίσης τα **φουράνια**, τα **πολυχλωριωμένα διφαινύλια**, καθώς επίσης και ορισμένα πολύ επικίνδυνα **φυτοφάρμακα**. Τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια είναι χημικές ουσίες που έχουν χρησιμοποιηθεί ως έλαια σε εναλλάκτες θερμότητας, μετασχηματιστές, πυκνωτές και ως πρόσθετα σε βαφές και πλαστικά.

Οι πιο πάνω χημικές ουσίες έχουν πολύ τοξικές ιδιότητες οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν διάφορα προβλήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων μορφών καρκίνου, διαφόρων δερματικών παθήσεων, διαταραχών του ανοσοποιητικού και του νευρικού συστήματος, βλάβης του ήπατος και στέρωσης.

2. Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΜΜΟΝΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥΣ ΡΥΠΟΥΣ

Μέσα στο πλαίσιο της προσπάθειας για προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, και με στόχο να περιορισθούν και να εξαιρεθούν οι κίνδυνοι από Έμμοτους Οργανικούς Ρύπους, ετοιμάστηκε το 2001 από το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον, η Σύμβαση της Στοκχόλμης. Η Κύπρος κύρωσε τη Σύμβαση με τον κυρωτικό Νόμο Ν.42(ΙΙΙ)/2004.

Η Σύμβαση αυτή παρέχει ένα πλαίσιο, βασισμένο στην αρχή της πρόληψης, το οποίο στοχεύει στην εξάλειψη και τη μείωση της παραγωγής και της χρήσης των συγκεκριμένων χημικών ουσιών που βλάπτουν την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον.

3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ

Οι βασικοί στόχοι της Σύμβασης είναι:

- 1) Η εξάλειψη συγκεκριμένων **φυτοφαρμάκων** (Aldrin, Chlordane, Dieldrin, Endrin, Heptachlor, Mirex και Toxaphene), τα οποία έχουν ήδη απαγορευθεί στην Κύπρο,
- 2) Ο περιορισμός της παραγωγής ή χρήσης της γνωστής χημικής ουσίας **DDT**, η οποία έχει επίσης απαγορευθεί στην Κύπρο,
- 3) Ο περιορισμός της ακούσιας εκπομπής διαφόρων ρύπων που παράγονται από ανθρωπογενείς πηγές, όπως είναι οι **διοξίνες** και τα **φουράνια**, το **εξαχλωροβενζόλιο** και τα **πολυχλωριωμένα διφαινύλια**.

Οι πιο πάνω στόχοι επιτυγχάνονται με:

- (α) Την εφαρμογή των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις για περιορισμό των εκπομπών,
- (β) Την προώθηση της ανάπτυξης και όπου κρίνεται σκόπιμο της χρήσης υποκατάστατων ή τροποποιημένων υλικών, προϊόντων και διεργασιών για **πρόληψη** του σχηματισμού και της απελευθέρωσης στο περιβάλλον αυτών των χημικών ουσιών,
- (γ) Τη λήψη μέτρων για περιορισμό των ανεξέλεγκτων καύσεων.

4. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗΣ

Η ετοιμασία Εθνικού Σχεδίου Υλοποίησης των προνοιών της Σύμβασης για τον περιορισμό των Έμμονων Οργανικών Ρύπων αποτελεί βασική υποχρέωση κάθε συμβαλλόμενου μέρους της Σύμβασης.

Την ετοιμασία του Εθνικού Σχεδίου Υλοποίησης για την Κύπρο ανέλαβε το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσω του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, το οποίο έχει και την ευθύνη για την υλοποίηση των προνοιών της πιο πάνω Σύμβασης.

Το Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης, το οποίο ετοιμάστηκε σε συνεργασία με άλλες εμπλεκόμενες κυβερνητικές υπηρεσίες, εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 29.8.2007 και υποβλήθηκε στη Γραμματεία της Σύμβασης της Στοκχόλμης.

Το Σχέδιο περιλαμβάνει:

1. Βασικές πληροφορίες για την Κύπρο.
2. Το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με τον έλεγχο των Έμμονων Οργανικών Ρύπων.

3. Απογραφές των Έμμονων Οργανικών Ρύπων στην Κύπρο και αξιολόγηση τους.
4. Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση και καταστροφή πολυχλωριωμένων διφαινουλίων.
5. Σχέδιο Δράσης για τη μείωση των εκπομπών Έμμονων Οργανικών Ρύπων, το οποίο εστιάζει σε τρόπους μείωσης των ανεξέλεγκτων καύσεων αποβλήτων, που αποτελούν τις μεγαλύτερες πηγές εκπομπής.

5. ΠΗΓΕΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ ΕΜΜΟΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΡΥΠΩΝ

Α. Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις	Β. Μη Βιομηχανικές Πηγές
<ol style="list-style-type: none"> 1. Αποτέφρωση <ul style="list-style-type: none"> • Κλινικά απόβλητα • Βιομηχανικά απόβλητα • Οικιακά απόβλητα 2. Παραγωγή τσιμέντου 3. Παραγωγή χαρτοπολτού 4. Παραγωγή δραστικών συστατικών φυτοφαρμάκων 5. Παραγωγή μετάλλων 6. Καύσεις διαφόρων στερεών ή υγρών καυσίμων 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανοικτές - Ανεξέλεγκτες καύσεις <ul style="list-style-type: none"> • Οικιακών αποβλήτων τοπικά ή σε σκυβαλότοπους (χόρτα, κλαδέματα, ξύλα, χαρτοκιβώτια, πλαστικά, ελαστικά) • Οικοδομικών αποβλήτων • Γεωργικών αποβλήτων (κλαδιά, υπολείμματα θερισμού, πλαστικές μεμβράνες θερμοκηπίων) • Βιομηχανικών αποβλήτων (χαρτοκιβώτια, ξύλα εμποτισμένα με χημικές ουσίες, πλαστικά, ελαστικά, χημικά προϊόντα) • Κτηνοτροφικών αποβλήτων (ψόφια ζώα) 2. Καύσεις διαφόρων καυσίμων <ul style="list-style-type: none"> • Υγρά καύσιμα • Κάρβουνο • Άλλα στερεά (ξύλο, βιομάζα) 3. Πυρκαγιές

Α. Εκπομπές Έμμονων Οργανικών Ρύπων από Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις

Οι εκπομπές στην ατμόσφαιρα από βιομηχανικές εγκαταστάσεις ρυθμίζονται μέσω των περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμων του 2002 μέχρι 2008 (και των σχετικών Κανονισμών) και των περί της Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης Νόμων του 2003 μέχρι 2008. Όλες οι μεγάλες βιομηχανικές εγκαταστάσεις που εκπέμπουν Έμμοτους Οργανικούς Ρύπους έχουν εξασφαλίσει Άδεια Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων απο το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας. Οι Άδειες Εκπομπής περιλαμβάνουν όρια εκπομπής Έμμονων Οργανικών Ρύπων, βασισμένα στις πρόνοιες της Σύμβασης και σε Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η συμμόρφωση με τους όρους λειτουργίας και τα όρια εκπομπής που περιλαμβάνονται στις σχετικές άδειες, διασφαλίζεται μέσω επιθεωρήσεων και μετρήσεων συγκέντρωσης των εκπομπών, καθώς επίσης και μέσω της υποχρέωσης των βιομηχανικών εγκαταστάσεων να πραγματοποιούν τον δικό τους έλεγχο.

Οι εκπομπές από βιομηχανικές εγκαταστάσεις στην Κύπρο βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Οι εκπομπές από διεργασίες αποτέφρωσης εξαλείφθηκαν μετά τις 31.3.2003, όταν τερματίστηκε η λειτουργία των αποτεφρωτήρων κλινικών αποβλήτων που ήταν εγκατεστημένοι σε διάφορα νοσοκομεία.

B. Εκπομπές Έμμων Οργανικών Ρύπων από μη Βιομηχανικές Πηγές - Ανεξέλεγκτες Καύσεις

Με τον όρο ανεξέλεγκτες καύσεις εννοούμε όλες τις καύσεις, οι οποίες γίνονται σε ανοικτό χώρο, των οποίων οι συνθήκες καύσης (π.χ θερμοκρασία, ανάμιξη αποβλήτων και αέρας καύσης) και οι εκπομπές δεν ελέγχονται. **Το 85% περίπου των συνολικών εκπομπών διοξινών στην Κύπρο οφείλεται στις ανεξέλεγκτες καύσεις.**

Με τα μέτρα που άρχισαν ήδη να εφαρμόζονται και τα οποία περιγράφονται αναλυτικά πιο κάτω, το ποσοστό αυτό αναμένεται να μειωθεί σημαντικά.

• Καύση Οικιακών Αποβλήτων σε Σκυβαλότοπους

Στόχος της κυβέρνησης είναι η δημιουργία χώρων υγειονομικής ταφής υπολειμμάτων μέχρι το 2010, οπότε θα κλείσουν όλοι οι υφιστάμενοι σκυβαλότοποι.

• Καύση Γεωργικών Αποβλήτων

Σύμφωνα με τον περί Προλήψεως Πυρκαγιών στην Ύπαιθρο (Τροποποιητικό) Νόμο του 2002, απαγορεύεται το άναμμα φωτιάς σε οποιοδήποτε σημείο της υπαίθρου.

• Καύση Αποβλήτων σε Κατοικημένες Περιοχές

Σύμφωνα με τον περί Δήμων (Τροποποιητικό Αρ. 2) Νόμο του 2008, απαγορεύεται η ανεξέλεγκτη καύση οικιακών, οικοδομικών, γεωργικών και βιομηχανικών αποβλήτων (κλαδιών, χόρτων, υπολειμμάτων τροφίμων, χαρτιών, πλαστικών κτλ.) σε κατοικημένες περιοχές.

• Καύση Ψόφιας Ζώας

Μέχρι το τέλος του 2006 τα ψόφια ζώα καίγονταν ανεξέλεγκτα, συνήθως μαζί με ελαστικά αυτοκινήτων, με αποτέλεσμα να εκπέμπονται μεγάλες ποσότητες Έμμονων Οργανικών Ρύπων στην ατμόσφαιρα. Από τις αρχές του 2007 τα ψόφια ζώα αποτεφρώνονται σε κεντρικό αποτεφρωτήριο που φέρει κατάλληλα φίλτρα, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των εκπομπών των Έμμονων Οργανικών Ρύπων.

• Πυρκαγιές

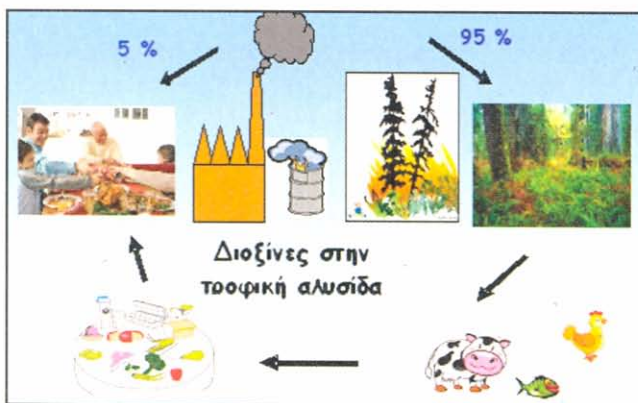
Για τις εκπομπές Έμμονων Οργανικών Ρύπων ευθύνονται επίσης και οι πυρκαγιές δασών, ενώ οι πυρκαγιές κτηρίων και αυτοκινήτων ευθύνονται για τις εκπομπές μεγάλων ποσοτήτων τέτοιων ρύπων λόγω της ύπαρξης πλαστικών και ελαστικών υλικών στα κτήρια και τα αυτοκίνητα.

6. ΜΕ ΠΟΙΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΟΙ ΔΙΟΞΙΝΕΣ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ;

Το ποσοστό των διοξινών που μεταφέρονται στον ανθρώπινο οργανισμό μέσω της αναπνοής είναι πολύ χαμηλό (περίπου 5%). Ο σημαντικότερος τρόπος έκθεσης του ανθρώπου στους ρύπους αυτούς είναι μέσω της τροφικής αλυσίδας.

Από την εναπόθεση των αερίων ρύπων καθώς και από την τέφρα που παραμένει στο έδαφος, ρυπαίνεται τόσο το έδαφος, όσο και τα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα.

Οι διοξίνες που εκπέμπονται στον ατμοσφαιρικό αέρα εναποτίθενται σε φυτά ή στα ύδατα και στη συνέχεια προσλαμβάνονται και συσσωρεύονται από ζώα και ψάρια μέσω της τροφής τους, διεισδύοντας έτσι στην τροφική αλυσίδα του ανθρώπου.

7. ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΕΜΜΟΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΡΥΠΩΝ

Οι προσπάθειες για μείωση των εκπομπών Έμμωνων Οργανικών Ρύπων δεν περιορίζονται μόνο στις αρμόδιες αρχές, αλλά αφορούν τον καθένα και επομένως όλοι μπορούν να συνεισφέρουν με το δικό τους τρόπο.

- ▶ **Ο πολίτης** πρέπει να αποφεύγει την καύση διαφόρων αποβλήτων (χόρτων, ξύλων, πλαστικών, ελαστικών, χαρτοκιβωτίων κτλ.) ώστε να περιοριστούν οι εκπομπές Έμμωνων Οργανικών Ρύπων, οι οποίοι βιοσυσσωρεύονται μέσω της τροφικής αλυσίδας και εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος. Όλα τα απόβλητα πρέπει να απορρίπτονται σε εγκεκριμένους χώρους απόρριψης και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να καίγονται.

- ▶ **Ο γεωργός** πρέπει να αποφεύγει την καύση κλαδιών, υπολειμμάτων θερισμού, πλαστικών μεμβρανών θερμοκηπίων και άλλων αποβλήτων.

- ▶ **Ο βιομήχανος** πρέπει να αποφεύγει την καύση βιομηχανικών αποβλήτων (χημικών ουσιών, χαρτοκιβωτίων, πλαστικών, ξύλων εμποτισμένων με χημικές ουσίες ή ακόμη και μεταλλικών δοχείων τα οποία είναι βαμμένα), διότι αυτή απαγορεύεται από τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμους του 2002 μέχρι 2008. Επιτρέπεται μόνο η αποτέφρωση σε ειδικούς αποτεφρωτήρες, νοούμενου ότι θα εξασφαλιστεί **πρώτα** Άδεια Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων. Στόχοι του βιομηχάνου πρέπει να είναι:
  - (α) η μείωση της ποσότητας των αποβλήτων που παράγονται μέσω κατάλληλης διαχείρισης, ανάκτησης και επαναχρησιμοποίησης όπου είναι δυνατό, και
  - (β) η ανάπτυξη και η χρησιμοποίηση τροποποιημένων ή εναλλακτικών υλικών, προϊόντων και διεργασιών, προκειμένου να προλαμβάνεται η ακούσια παραγωγή Έμμωνων Οργανικών Ρύπων.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Σύμβαση της Στοκχόλμης μπορείτε να επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες:

<http://www.pops.int>

http://ec.europa.eu/environment/pops/index_en.htm

http://www.pops.int/documents/guidance/beg_guide.pdf

ή να απευθύνεστε στο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας στη Λευκωσία, στα τηλέφωνα:

22405631 και **22405632**

Το Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης της Σύμβασης της Στοκχόλμης για την Κύπρο που ετοίμασε το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας είναι διαθέσιμο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας:

www.mlsi.gov.cy/dli

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί

Γ.Τ.Π. 524/2008 - 2.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

www.moi.gov.cy/pio

Εκτύπωση: Theopress Ltd